

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Ishaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge Evropejske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravištvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Katoškega“ iskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta štey. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroska cesta štey. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka pettivrsta 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserate se sprejemajo do tolia opoldne. — Nezaprete reklamacije so poštnine proste.

Naše čete prodirajo v Albanijo.

Kdor varčuje, ima bodočnost.

Danes vsi varčujemo. V to smo v več slučajih primorani že radi tega, ker mnogo blaga, ki se je prej uvažalo v našo državo, sedaj radi zaprtja meje ne prihaja več k nam. Ali ne bi bilo mogoče po končani strašni vojski — kar Bog daj, da bi se že kmalu zgodilo — nadalje z izdatki tako varčevati?

Najpametnejše varčevanje po vojski bi pač bilo, ako bi ustavili uvoz nepotrebnih reči, posebno še razkošnih, potratnih izdelkov. Za nakup razkošja in potrate potrebni denar — večinoma zlato — s katerim se mora to blago v tujini plačevati, naj ostane v deželi, da na ta način našo bomo denarno vrednost, takoimenovano valuto, ojačimo. Čim več zlata in srebra gre v tujino, tem manjša je naša denarna vrednost, ker se državne zaloge zlata zmanjšajo in papirnati denar nima dovolj pokritja.

Gre se torej pri tem tudi za vrednost našega denarja, ki je podvržen tujemu kurzu (dnevni vrednosti). Ta kurz je že zelo globoko padel in njegova višina še vedno ni stalna. Za 100 mark nemškega denarja moramo sedaj plačati celo 150 K 75 v, za 100 francoskih frankov 166 K 25 v, v mornih časih pa je veljala marka 117 K 80 v, frank pa samo 95 K 50 v. Vsak nakup tega ali drugega blaga v tujini, ki se mora plačati z zlatom, tišči našo denarno vrednost k tlom v veselje naših sovražnikov in k naši veliki škodi. Domoljubna in družabna dolžnost vsakega poštenega Avstrijca tedaj je, da opusti sedaj vsako razkošje in ne kupi nobene nepotrebne reči!

Ali pa je teh razkošnih predmetov toliko in za tako pomembno vrednost, da bi se tudi v bodoče lahko prihranilo pri njih upoštovanja vredne denarne svote?

Poglejmo malo v sezname o našem uvozu v leto 1913, torej pred vojsko, da se prepričamo, koliko smo za razkošne, t. j. skoro popolnoma nepotrebne reči vrgli denarja v tujino!

V prvi vrsti so to pomeranče, mandarine itd. Teh se je uvozilo v Avstrijo, večinoma iz Italije, za okrog 10,000,000 K na leto. Starejši ljudje se še pač predobro spominjajo, da nekaj te laške robe v naših krajih skoro poznali niso, a so kljub temu dobro živeli. Ta postavka pri izdatkih se torej čisto lahko črta in se nadomesti z domačim sadjem, ki je vrh tega boljše kot tujino in še celo laško sadje glede dobrote posebno nadkriljuje.

Italijani in drugi naši sovražniki so našemu domačemu sadju že itak s tem dovolj škodovali, da so uvažali na leto za okrog 4,300,000 K bruski in jabolk, suhih sliv za 1,100,000 K, vkuhanega sadja za 1,000,000 K, zlahtnih sliv, bresk, črešenj za okrog 4,000,000 K. Torej za samo sadje, ki je namenjeno večinoma samo za kinč, izdamo Avstriji v tujini in sicer zopet večinoma v sovražni Italiji, veliko svoto 26,000,000 K. To svoto na leto čisto lahko prihranimo!

K temu še pride zelenjava, večinoma taka, ki bi jo lahko pogrešali, za približno 16,000,000 K, in popolnoma nepotrebne cvetlice in rože za 7,500,000 K.

Kako lepo bi se lahko naše sadjarstvo, vrtnarstvo in gojitev rož razvijala, ako bi se le del teh velikih svot uporabilo za procvit teh strok! Pri gorej navedenih vrstah sadja niti nismo vsteli raznih vrst drugega sadja, kakor so: banane, ananasi, dateljni, rožiči in kostanji, za katere izdamo v tujini zopet 5 mil. K. Za žafran, papriko in vanilo plačamo na leto našim sovražnikom 5,600,000 K.

Skupno torej izdamo v tujini za sadeže, katere bi v naših gospodinjstvih lahko pogrešali, okrog 60 milijonov K na leto.

Poleg teh še izdamo velike svote za rastlinske pridelke, ki sicer ne spadajo pod razkošne predmete, a bi se pri nakupu istih vendar lahko mnogo prihranilo. Za kavo plačamo n. pr. v tujini 90,000,000 K, za kakao 9,000,000 K, za čaj 5,000,000 K, torej za tri

predmete, ki se rabijo za pijačo, celih 104,000,000 K. Za čokolado izdamo 1,000,000 K, za tuja vina (to so večinoma peneča vina) čez 8,000,000 K, za krompir (večji del rani, torej tudi izvečine nepotrebno razkošno blago) skoro 7,000,000 K, za tuj tobak in smodke čez 61,000,000 K! Za stvari, ki spadajo med pravo razkošno blago izdamo izredno velike svote in sicer: Za tujo perje za lišpanje 13,500,000 K, za kaviar 2,600,000 K, za tujo razkošno obleko in perilo (angleško-francosko blago) okrog 7,000,000 K. Za zlatnine in zlahtne kamne 40,000,000 K, za bisere in korale 7,500,000 K, za tuje dišeče praške 5,000,000 K. Ako odračunamo 104,000,000 K za tvarine za pijačo, nam še vedno ostane na leto ogromna svota 160,000,000 K za predmete in blago, katero bi čisto lahko pogrešali.

Poleg tega še moramo upoštevati uvozno blago, ki se sicer ne more popolnoma pogrešati, a se uvoz istega lahko močno zniža. K temu blagu prištevamo fige, dateljne, citrone, grozdne jagode, mandeljne in bisernice itd. Teh predmetov nakupimo na leto v tujini za 9,000,000 K. Za svileno blago in svilene niti damo celo 115,000,000 K! Kožuhovina nas stane krog 27,000,000 K. Torej izdamo v tujini s prej navedenimi tvarinami za pijačo vred na leto za predmete, pridelke in tvarine, katere bi lahko pogrešali, velikansko svoto 416,000,000 K.

Koliko bi se lahko tukaj — pri tako ogromnih svotah — prihranilo! A žalibog, že vnaprej lahko rečemo, da se naši ljudje naštetim razkošnim in nepotrebnim predmetom ne bodo prostovoljno odrekli, a koravno nam je dolgotrajajoča vojska dala v tem oziru dovolj dobrih naukov.

Država sama pa bo lahko ljudstvo napeljevala k varčnosti in ga odvajala, da ne bi kupovalo nepotrebnih tujih predmetov. Pred vsem bi se dalo to doseči z visokimi carinami na tuje predmete, ki jih lahko pogrešamo ali pa so nam popolnoma odveč. S tem bi najhujše kljubovali sovražnim tujcem, ki bi nas sedaj tako radi izstradali in uničili.

Vprašanje, ali bi se pri nepotrebnem tujem blagu ne dalo prihraniti v naš prid na leto velikih svot, je resno vprašanje. S tem vprašanjem se bavijo že mnogi odlični krogi, Ravnatelj velike dunajske lombardne in eskomptne banke, Ernst Lemberger, je sklical te dni na Dunaju zborovanje, na katerem se bo posvetovalo in razpravljalo o naši denarni vrednosti. Na dnevnem redu tega zborovanja je tudi vprašanje: Kako bi se naj preprečil uvoz nepotrebnega (razkošnega) blaga?

Marsikateri naš čitatelj bo zadovoljen s predlogom, da se tuje razkošne stvari ne bi več uvažale v našo državo in bo vskliknil: „Le začnite v mestih s tem gibanjem, na deželi smo pred vojsko in tudi sedaj videli le malo takih nepotrebnih predmetov, ker nimamo časa, da bi se vadili v razkošju.“ In priznati tudi moramo, da ima naše kmečko ljudstvo prav, ako se drži lepe stare kmečke priprostosti in čišta staro kmečko nošo in častiljive staroslovenske šege.

Naše pravilo za bodočnost pa bo: Kdor hoče imeti prihodnost, naj varčuje!

Dobro ljudstvo ne obupaj!

Z velikim sočutjem in žalostjo slišimo, da v nekaterih krajih žene skoraj obupavajo in se za gospodarstvo dosti več ne zmenijo. Gospodar je pri vojakih, poslov ni, sama — tako misli marsikatera — ne bo zmogla ničesar. Res so velike reve take uboge žene; toda ni treba obupati. Ali se ne vidi že pri vsemenu, da nam hoče Bog pomagati? Kolikokrat smo pa še orali sredi mesca januarja, kakor se je to letos zgodilo? Vse se lahko dela v sedanjem ugodnem vremenu. Ljudje so si napravili drva in stelje, izvozili so gnoj, izorali za oves in pripravili vse za pomladansko delo.

Naši poslanci, ki so neprenehoma v stiku z našim ljudstvom, nam pravijo, da je za galico in za spomladansko setev že poskrbljeno. Galice bo dobila štajerska dežela dobri dve tretjini in sicer po okrajnih zastopih. Cena bo sicer višja, kakor navadna leta, a vendar ne previsoka. Spomladansko seme bode nekoliko dražje kot je cena žitu pri vojnižitem zavoju, a tudi ne neprimerno dražje. Žito bode skrbno očiščeno. Način naročevanja bo kmalu razglašen. — Zadnji teden sta v teh gospodarskih zadevah na Dunaju in v Gračcu posredovala dr. Korošec in dr. K. Verstovšek.

Iz kroga istih poslancev tudi izvemo, da bo za spomladno delo vojaška in politična oblast poskrbela za potrebno število ujetnikov, kajti v javno in splošno korist je, ako se rodovitni Spodnji in Srednji Štajer do zadnjega kosa zemlje obdelata. Občine se že sedaj naj potrudijo, da dobijo potrebno število ujetnikov na razpolago, kakor hitro se začnejo dela v vinogradih, na njivah in v gozdovih.

Vsakdo čuti z našim kmetiskim ljudstvom, z njegovim velikim trpljenjem in z njegovimi mnogobrojnimi skrbmi. Vse se bo storilo, da se mu olajšajo njegove razmere. Za to pa, dobro kmečko ljudstvo, ne obupavaj, ampak imej pogum, zaupaj v svojo lastno moč in posebno v božjo pomoč!

Dalmatinci pri cesarju.

Ko so Italijani začeli vojsko, so željno obračali svoje oči na našo kršnato Dalmacijo. Dopačlala so se jim varna pristanišča, kraji polni prirodnih lepot in ljudje krepke rasti in vitkega stasa. Dalmatinci so videli koprneče italijanske poglede ter šli Italijanom nasproti — do soške fronte. In tam sedaj strašno klestijo Italijane ter jih kaznujejo za njih pregrešne želje.

Tudi dalmatinsko prebivalstvo, ki je ostalo doma, je gnalo srce, da bi izrazilo preljubljenemu vladarju zvestobo in udanost. Ta prilika se jim je ponudila dne 28. jan. Nekdanji mariborski okrajni glavar, sedaj cesarski namestnik grof Attens, je popeljal odlične zastopnike dalmatinskega prebivalstva pred presvitlega cesarja. Pred cesarjem je v imenu vseh govoril dalmatinski deželni glavar dr. Ivčević. Govoril je izključno v hrvaškem jeziku. Cesar se je na to milostno zahvalil ter rekel med drugim:

Junaški sinovi Dalmacije so z navdušenjem sledili mojemu klicu in so izvršili v tej vojni izgledne čine hrabrosti in samožrtovanja. „Proslavljeni stojijo že mesece v najspredejših vrstah tam, kjer je treba odbijati naval po številu močnejega nasprotnika, ki je v požrešni pohlepnosti zastoj poizkušal stegniti roke po našem morju, ki pomenja za nas življenje in bodočnost, in tudi po naši domači grudi. Z njim tekmuje vse prebivalstvo dežele v prizadevanju, da z vojnimi prenašanjem vseh nadlog vojne in požrtvovalnimi čini domoljubja posnema po svojih močeh tiste, ki so dan na dan in v vsaki uri pripravljene, da svoj najdragocenejši imetek zastavijo za domovino. In vidno je božji blagoslov nad našo pravično stvarjo. Ob neprodinrem zidu so se razbili vsi napadi sovražnika in ravno te dni so bili moji bojni sili usojeni na Dalmacije južnih mejah slavni uspehi — blesteč list slave v naši zgodovini — ki bodo pripomogli v